

קידושין מו

עניין: פעולות במחשבה –
ימים שבין יום הכיפורים לסוכות

ביאור הגר"א או"ח סי' תרכד

[ס"ק יב]: [יד] אין אומרים תהינות כו'. משום דהוה יום טוב כמו יום הכיפורים במקצת, כמו שכתוב במדרש [ויקרא רבה פרשה ל אות ז] על פסוק [ויקרא כג, מ] ולקחתם לכם ביום הראשון כו', מכאן ואילך כו'. והם ימי חנוכה הבית. ועיין

ויקרא רבה פרשה ל, ז

הָכָא וְלַהֲלֹךְ נַחֲלַ חוֹשְׁבָנָא. וּמֵיּוֹם הַפְּפוּרִים עַד הַחֵג כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בְּמִצּוֹת, זֶה עוֹסֵק בְּסִבְתוֹ וְזֶה בְּלוּבּוֹ, וּכְיוּם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חֵג כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלוֹלְבִיּהֵן וְאֶתְרוּגֵיהֶן לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאוֹמֵר לָהֶם מַה דְּאֵזֵל אֵזֵל, מִן הָכָא נַחֲלַ חוֹשְׁבָנָא. לְפִיכָף מִשֶּׁה מְזַהֵיר לְיִשְׂרָאֵל וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן. אָמַר ר'

תנחומא אמור פכ"ב

(כד) [כב] וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן (כג מ). וְכִי רֵאשׁוֹן הוּא, וְהֵלֵא יוֹם תְּמִשָּׁה עֶשֶׂר הוּא, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן, אֵלֵא רֵאשׁוֹן הוּא לְחֻשְׁבוֹן עֲוֹנוֹת. רַבִּי מְנַי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי לְוִי אוֹמֵר מְשַׁל, מַה יִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין, נוֹטְלִין לְלוּבִיּהֵן בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל חֵג, וּמְהַלְלִים וּמְקַלְסִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְצֵה לָהֶם וּמוֹחֵל לָהֶם, וְאוֹמֵר לָהֶם הֲרִי וְתַרְתִּי לָכֶם אֵת כָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָרֵאשׁוֹנוֹת, אֲבָל מַעֲכָשׁוֹ הוּא רֵאשׁ חֻשְׁבוֹן. לָכֵן כְּתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן - רֵאשׁוֹן לְחֻשְׁבוֹן עֲוֹנוֹת.

שואל ומשיב מהדו"ק ח"ג סי' ו

והנה בהא דאמרו בתמורה דף ה' [ע"א] דלרבא לכך תרומתו תרומה, כדר' אילעי דאמר אם אינו קדוש נשיאת חטא למה, מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה, והקשו בתוס' שם [ד"ה אס] ובכמה מקומות היאך מוכח מזה, דסד"א דניהו דלא קדוש אבל מ"מ איכא נשיאת חטא דעבר על מימרא דרחמנא, ונדחקו התוס' שם ובכמה מקומות שהובא מימרא זו¹¹. ומצאתי מרגניתא טבא בשטה מקובצת בב"ב דף פ"ד [ע"ב] ששם הובא ג"כ המימרא הלז, והביא בשם תוספי הרא"ש שכתב דהכי פריך, דבשלמא כ"מ דאמר רחמנא לא תעביד כגון בקידש אלמנה לכה"ג דמ"מ הרי עבר וקידש, שפיר אמרינן דלקי אף דלא אהני מעשיו, אבל כאן כל דלא קדיש היאך הו"א דלקי זה, הא זה לא רצה שיהיה תרומתו תרומה ויצטרך ליתנו לכהן חנם ויתרום תרומה אחרת, וא"כ כה"ג פשיטא דלא שייך לומר דלקי על דעבר אמימרא דרחמנא עי"ש, ובאמת שמ"מ הדבר דחוק, דניהו דהוא לא רצה אדעתא דהכי לתרום מ"מ הרי עבר ותרום ועבר אמימרא דרחמנא.

ולפע"ד היה נראה דבאמת לכאורה לא שייך נשיאת חטא, דהא תרומה יכול לתרום בפה ואף באומד ומחשבה והקרא מיירי בכל גווני, ובוזה לא שייך לאו ואיסור, דאף לאו גמור כל שאין בו מעשה לא לקי ומכ"ש בזה. אמנם באמת אמרו בתמורה דף ג' [ע"ב] דמימר הוה לאו שיש בו מעשה, כיון דבדיבורא קא עביד מעשה והיינו שמשנה הדבר מחול לקדש הו"ל לאו שיש בו מעשה. ולפ"ז שפיר פריך אם אינו קדוש נשיאת חטא למה, דכל דלא קדיש לא שייך נשיאת חטא דלא היה רק במחשבה בעלמא או דיבור, ודו"ק היטב.